

1768
27

RECTOR
ACADEMIAE LIPSIENSIS
AD
SACRA PASCHALIA
ORATIONE ANNIVERSARIA
IN TEMPLO ACADEMICO
PIE CONCELEBRANDA
INVITAT.

De Romana Ecclesia irreconciliabili.
Spec. II.

Vox prima rediit ex sepulcro Christi, est pacis votum, quo perterritos adhuc et dubios de vitae suae veritate, discipulos salutat, et fluctuantium animorum concitationes sedare studet. Idque maximum omnino et pretiosissimum Dei beneficium. piaculari mediatoris morte partum nobis, eiusque gloriosa resurrectione confirmatum, quis non optaret, Deumque precaretur, ut perpetua, si fieri posset pace, omnes in vniuersum Christianorum, in religione dissentientium, animi conciliarentur ad vnitatem Spiritus, vinculo pacis seruandam Eph. IV. 3. Quam vero dolosa pax sit a FEBRONIO nobis proposita, quam sint insidiosae pacis nobis oblatae conditiones, superiori Programmate, natalibus Christi sacro satis demonstrauimus, simulque quam sit *irreconciliabilis Romana ecclesia, primo* ex pertinacia eius in tuendis suis erroribus probare coepimus, in qua re ita versatur FEBRONIVS ipse, ut confessionis in doctrinae articulis, vel ne principalioribus quidem, spes nulla profus nobis relinquatur. Documento fuit *I. cultus sanctorum*, quem nuper iam aduersus FEBRONII vindicias ex Scr. S. oraculis refutauit. Fac enim, nosse eos, ut ille quidem putat, quae nobis eueniant mala, quibus indigeamus bona, et orare pro nobis: Numquid ideo inuocare eos liceat? cum nullum eius rei ex scripturis proferri possit, siue *testimonium* probabile, siue *exemplum*. Damnant potius oracula diuina eos, qui colunt *ταυ μη Φυσει Θεου* Gal. IV. 8, qui creaturas venerantur *παγα τον υρισαντα* Rom. I. 25, eamque idololatriam vt cultum daemonum improbant Leu. XVII. 7. Deut. XXXII. 17. Pl. CVI. 37. I Cor. X. 20. Apoc. IX. 20. Vbi nam vero locorum, per Deum te obtestamur FEBRONI, vbi vel tantum permittit Deus, quanto minus praecepit vnquam, beatos coelites inuocare? Vbi nostri piorum aliquem, siue ex V. siue ex N. T. tabulis, cui in mentem hoc venerit vnquam, vt vel vnum ex Patriarchis, Prophetis, aut Apostolis Iesu Christi, post eorum ex hac vita migrationem inuocarent? Iudaeorum forte animum subire eius rei cogitatio facillime poterat, vt precibus suis Abrahamum adirent, de quo suo parente communi vel maxime alias osfentare consueuerunt, cuius in sinu aeterna felicitate gaudere sperarunt. Tantum vero abest, vt tale quid vnquam in animum iis incideret, vt potius in maximis constituti rerum suarum angustiis, spem omnem expectandi alicuius ab Abrahamo auxilii, penitus abiicerent, omnem in Deo solo fiduciam ponentes, ab eoque

eoque vno parente suo et optimo opem efflagitantes his precibus: tu es pater noster; siquidem neque Abraham nouit nos, neque Israel nos curat; tu autem es pater noster et redemptor inde ab antiquissimis temporibus Ef. LXIII. 16. Cur igitur non idem agit ecclesia Romana, vt ad Deum solum suis precibus confugiat? Cur nobis hoc vitio vertit, quod est nostri in Deum officii pars sanctissima? Cur audet, quod nunquam sibi licere, vel vetus Iudaica, vel Apostolica credidit ecclesia? Cur non potius, si id licere credat, sanctos ex Patriarchis, eosque inuocat, quorum Deus ipse, multum apud se valece preces, diserte declarauit, vt Noachum, Danielem et Iobum Ezech. XIV. 14. 20. Si nihil, praeter beatorum apud Deum deprecationes, inuocatione sanctorum quaerit; cur non suos quemque parentes et amicos pios atque beate defunctos, inuocare iubet? cur eos tantum, quos in sanctorum numero ponere Pontifici Rom. placuit, quorum multos prudentiores ex Pontificiis iam expunxerunt, quos vel extitisse nunquam, vel sanctos fuisse, palam sicut euitum. Qua, quaeso, conscientia sanctos eiusmodi inuocare, qua prudentia imagines eorum, ossa, cineres, panniculos venerari possunt Pontificii? Qua veritatis specie tam innocentem hunc esse cultum, a violatione praeepti diuini Ex. XX., quam est imaginum vsus in Lutheranorum templis, perhibere audeat FEBRONIVS?

Videtur ille quidem paulo modestius disputare II. de traditionibus Append. 4. f. 97. 98. 123 - 128. quas vna cum connexis ecclesiae suae erroribus, de insufficientia et obscuritate Ser. S., de librorum Apocryphorum, Patrum et Conciliorum auctoritate, leniter satis et moderate defendit, parum suae causae fidens; at bene tamen sperans, fore, vt institutionibus vere ecclesiasticis nemo Iurisprudens resistat, qui nouit, etiam in civili republica ius, diuidi in scriptum et non scriptum, hocque subdiuidi in traditum, et consuetudinarium. An igitur Iurisprudentiam diuinam pari, quam humanam, incertitudine laborare existimat? An Deum putat, Corpus Iuris diuini siue dedisse hominibus, siue conseruasse, quod quidem mentis vitaeque ad beatitatem formandae causa constitutum, aequae tamen mancum sit et mutilum, ac Corpus illud Iuris humani, quod non sufficere fatentur Iureconsulti, ad disceptandas ex scriptis eiusdem legibus atque statutis, causas quascunque, vel ciuiles, vel criminales, nisi in subsidium vocetur duplex ius illud non scriptum? An causam religionis et salutis hominum in tanto discrimine a Deo positam esse credit, vt fidei morumque doctrinas, ad rectam Deum colendi,

IV

lendi, vitamque aeternam consequendi rationem necessarias, non omnes scripto illo Sacri Codicis volumine comprehenderet, sed magnam earum partem incertis committeret et dubiae fidei traditionibus? Tales enim sunt institutiones illae ecclesiasticae, quas patres priorum saeculorum a viris apostolicis, illos autem ex ore Apostolorum accepisse et literis consignasse, comminiscitur non tantum Romana ecclesia, easque ex scriptis eorum, siue potius fragmentis, mutilis plerumque aut spuris et secum inuicem saepissime pugnantibus, compilandas cuius et consarcinandas relinquit; sed etiam, licet vel ne historica quidem earum explorata sit veritas, *apostolicarum* adeo *traditionum* nomine eas venditare satis temere audet, quin immo impudenter iubet, *pari pietatis affectu et reuerentia, quam ipsos V. et N. T. libros suscipere, tanquam vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu S. dictatas, atque continua successione in ecclesia catholica conseruatas*, Concilio Trid. Sess. IV. Probent, si poterint, quae adeo arroganter de his suis traditionibus mentiuntur BAILIVS, qui Script. S. veluti literae mortuae eas quam longissime praefert, PET. A SOTO, STANISL. HOSIUS, MELCH. CANVS, qui ampliolem iis, quam libris diuinis, et efficacioram tribuunt auctoritatem, STAPLETONVS, qui iis demum grauiora fidei mysteria, ipsumque religionis vsum et verum Scripturae sensum contineri statuit. Nos tanti Deum accusare criminis, merito religioni nobis ducimus, quod adeo siue, perfide, siue negligenter egerit cum hominibus, vt ab hoc ipso tempore, ex quo veram religionem non amplius traditione orali, sed scriptis diuinae reuelationis tabulis propagari et conseruari satius duxit; vt ab hoc ipso inquam, tempore, fidem hominum ad haec scripta volumina, tanquam ad tutissimam fidei vitaeque normam adstringeret Deut. V. 6-9. Esa. VIII. 20. c. XXIV. 16. Ioh. V. 39. 1 Tim. VI. 3. 2 Tim. I. 13., in hac ipsa vero regula, adeo multa, eaque grauissima doctrinae capita morumque praecipua, vel omissa penitus, vel leuiter tantum et obscure tradita, desiderari pateretur, quorum ad cognitionem ex traditione consequendam, mediocriter doctus quisquam non nisi difficulter, vulgaris homo nunquam peruenire posset, quorum tamen vterque ex scripto Bibliorum volumine, ad salutem necessaria quaeque facili intelligere poterat negotio. Neque adeo inique de Deo ex antiquioris ecclesiae doctoribus vel sensit aliquis, vel docuit vquam, ne AVGVSTINVS quidem, excitato a FEBRONIO loco, vbi de *usu traditionum rituali* maxime loquitur, quem aequae ac

V

historicum et exegeticum lubenter iis concedimus; *doctrinalem* autem, ad confirmandas fidei vitaeque regulas, solis vindicamus Scr. oraculis. Ea enim sunt *παράδοσις* illa, ore primum a prophetis et Apostolis tradita, nunc scriptis eorum *ῥεσπινευσίς* comprehensa, de qua Paulus 2 Thess. II. 15. admonet: *κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, κἀγαθὰς*, laudatque suos: *οἱ κἀθὼς παρεδώκα ὑμῶν, τὰς παραδόσεις κἀτεχετε* 1 Cor. II. 1., quas ipse seruare profitetur: *πισεῦσιν πασι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἐν τοῖς προφῆταις γεγεγαμμένοις* Aë. XXIV. 14. Eumque nos etiam seruamus antiquae ecclesiae morem, quia non per alios dispensationem salutis nostrae cognouisse cum IRENAEO profitemur, quam per eos, per quos Euangelium peruenit ad nos, quod quidem tunc praecomauerunt, postea vero per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt (teste Paulo: *εἰ τε διὰ λόγου, εἰ τε δι' ἐπιστολῆς* 2 Thess. II. 15) fundamentum et columnam fidei nostrae futuram adu. haer. L. III. c. 1. L. IV. c. 63. Quare ad Scripturam prouocat CYPRIANVS Ep. 73. contra Stephanum Rom. Pont., qui traditionem virget. *Ea enim, ait, facienda esse, quae scripta sunt, Deus testatur* Ios. I. 8. *Si ergo aut in Euangelio praecipitur, aut in Apostolorum epistolis aut actibus continetur — obseruetur diuina haec et sancta traditio* f. 211. *Obstinatio igitur est et praesumptio, humanam traditionem diuinae dispositioni anteponeere, nec animaduertere, indignari et irasci Deum, quoties diuina praecepta soluit et praeterit humana traditio, sicut clamat* Esa. 29. 13. Marc. 7. 13. 1 Tim. 6. 3. *Nam consuetudo sine veritate, vetustas erroris est — quare, si in aliquo nutauerit et vacillauerit veritas, ad originem dominicam, ad euangelicam et apostolicam traditionem reuertamur* f. 212. Ad hanc si reuertetur Romana ecclesia, nos quoque ad repurgata eius sacra possemus reuerti, et fidem habere his, quae FEBRONIVS ait: *a traditunculis cauet sibi ipsa Catholicorum crisis, et eo minus obrudet eas redituris in unionem.* Quod si vero a nobis quaerit: *scripturis subsistentis, an, quod praecessit ius traditum, nihil amplius valere debet?* ipse quidem ad Iurisprudentes appellat; nos autem ad IRENAEVM et CYPRIANVM appellamus, ad priscam ecclesiam vniuersam, ad ipsum Deum appellamus, at oracula supra excitata, nec plus addimus, quam hoc, quod Christus ait: Ioh. VIII. 47. Marc. VIII. 38. Matth. XV. 3. *διὰ τὸ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν* v. 7. *ὑποκρίσθητε* —

Longe vero difficilior videtur vnio cum Romana ecclesia III. in capite de sacrificio Missae, quam merito maximam LVTHERVS et

VI

horrendam abominationem nominavit; in qua tamen pertinaciter tuenda adeo irreconciliabilis omni tempore fuit, ut prius se omnia tormenta, membrorum dilanationem et mortem passurum, quam Missam damnaturum esse, Cardin. CAMPEGIVS olim iam Aug. Vindel. pronuntiaret. Moderatius quidem ea de re FEBRONIVS disputat f. 103-106. qui, quoniam *Missas, secas etiam, multos bodienum Lutheranos facere*, ex Aug. Conf. Art. 24. intellexit, facile nos in eo quoque nunc consentire posse arbitratur, *ut Missam sacrificium esse, a sacrificio crucis diuersam, ei tamen nihil praedudicare credamus*. Afferit eam ob causam ex Concil. Trid. Sess. 22. c. 2., contra hanc praetensam a nobis derogationem, inuictum hucusque hoc argumentum, *quod eadem hostia, idemque sacerdos sibi non derogat, et oblatio, quae facit percipi fructus oblationis, factae in ara crucis, non derogat huius fructibus ac virtuti*. In his autem omnibus mirifice hallucinatis FEBRONI. Missas quidem facimus ex Aug. Conf. sententia, quotiescunque coenam Domin. secundum institutionis Christi normam celebramus: *Secas etiam facimus, si purioris antiquitatis sensu preces, reliquaue liturgica, sine Eucharistiae celebratione, hoc nomine intelligantur, de quo v. CALVÖRII Rit. Eccl. P. I. L. II. c. 69. f. 759*. Tales autem facere abhorremus, quales vos secundum Canonem Missae facitis, *secas ideo merito nominandas, quia sine calicis vsu sunt, inique Laicis detracto, supersticiosas propterea, quod ex consecrato pane, vi commentitiae transsubstantiationis, *) nouum Christum crearet, eumque veluti nouum aliquod sacrificium piaculare, pro viuus et defunctis, pro poenis, satisfactionibus et aliis necessitatibus, offerre Deo temere audetis, ex decreto quidem Conc. Trid. Sess. 22. Can. 3., non autem ex mandato Christi, cuius institutioni et doctrinae totum hoc sacrificium Missae penitus repugnat*. Ad manducandum enim, quod ipse fateris, adeoque non ad immolandum, Christum se nobis exhibet in Eucharistia, ubi separatim corpus suum, et separatim sanguinem suum; non vtrumque quidem *comedere iubet, ut tu dolose pronuntias,*

*) Disputat de ea FEBRONIVS f. 129-131. ita tamen, ut barbarae huius vocis inuidiam magis declinare, quam rei veritatem probare contendat, cuius tuendae causa nihil habet, quod proferat, nisi loca quaedam ex CYRILLO et AMBROSIO, quorum si veram sententiam, ut reliquorum omnium, quae ex Patribus allegare solent, ex Vener. ERNESTII nostri Antimuratorio intelligere rectius vellent, tricas illas philosophicae de accidentibus panis, absque pane reliquis, destructa licet eius instantia, facile sine dubio dimitteret.

quasi comedendo vtrumque sub vna specie accipiatur; sed alterum manducare, bibere alterum, distincte praecipit. Non est, quod cum Christo contendas, FEBRONI: *quid pro sola esca animae opus habuisset, separatis verbis dare corpus, separatis dare sanguinem suum?* Ita enim Christo placuit, cuius in voluntate acquiescere nos decet eique obtemperare. Ita vero non placet ecclesiae Romanae, quae plus sibi auctoritatis vindicat, quam Christo eiusque verbo, ideoque non obstante prima institutione, qua sub vtraque specie communicare Saluator iussit, *sub vna* *) tamen id fieri posse *per concomitantiam*, statuit Conc. Trid. Sess. 13. c. 3., vi cuius, qui carnem comedunt, sanguinem simul accipere comminiscitur. Primae autem huius institutionis longe aliam FEBRONIVS rationem allegare nouit, cur corpus suum atque sanguinem, distincte vtrumque ac separatim exhibere Christus promiserit. Quid hoc est, inquit, aduertite ciues et miremini perspicaciam viri, quid hoc est, nisi comedere prius *maclatum?* et *cui maclatum?* certe non manducaturis; sed Deo. Separatum igitur corpus comedendum, separatum sanguinem bibendum dare Christus non poterat, nisi prius fuisset maclatus. Cur non? Audi FEBRONIVM: *Pascha nouum assimilauit veteri, quod praemisit. Pascha vetus autem prius immolabatur, deinde manducabatur — neque in more Iudaeorum positum erat, tales escas participare, nisi prius Deo immolatas. Sic est communio eucharistica Christianorum: non participant manducando, nisi prius Deo immolatum.* Recte, ita est. Habemus nos etiam pascha pro nobis maclatum 1 Cor. V. 7. quod in S. coena manducandum nobis exhibetur. Quando vero, et vbinam maclatum illud fuit? In ligno crucis, vno omnes ore respondent Apostoli, vbi Christus se ipsum Deo

*) Quam lepide de hac *communione sub vna* FEBRONIVS disputet, v. f. 131. vbi nihil prorsus pro tuenda hac causa proferre nouit, nisi hoc, quod vix dignum tanto viro videtur, responsione profecto indignum. *Coenantes*, enim ait, *in ecclesia Luther: certos esse nunquam posse, an accipiant Christum, tamen si panem et calicem sumant.* Cur non? en rationem, ridendam fere! *quia nemo, nisi ab Episcopo consecrato rite consecratus, habet potestatem consecrandi corpus et sanguinem Christi.* Quasi vero plus faceret ad naturam Sacramenti consecratio humana ministris, quam institutio diuina Christi. Qua igitur ratione prudentiam suadere putat, *eam eligere ecclesiam, in qua certius a consecrato sacerdote catholico, Christum totum atque integrum, sub specie solius panis accipiamus*, (contra institutionem Christi) *quam a non consecratis ministris, Christum sub nullo ex duobus symbolis accipere*, quibus tamen corporis sui et sanguinis promissionem dedit, sine aliqua consecrati ministris facta mentione.

VIII

Deo obtulit Hebr. IX. 4. *semel obtulit, eis αθετησω αμαρτιας* v. 26. idque *απαξ* et *εραπαξ* semel adhibet Petrus 1 Ep. III. 18., non sine emphasi vel sexies repetit Paulus Hebr. VII. 27. c. IX. 12. 26. 28. c. X. 10. Rom. VI. 10. ita quidem, vt Christum dicat *semel* se obtulisse, in oppositione sacerdotum, quibus quotidie necessitas incubuit, sua indies reiterandi sacrificia Hebr. VII. 27., cum Christo non opus fuerit *πολλακις προσφερειν σεαυτον* c. IX. 25. 26., quod *semel* fecit ita, vt repetita nulla oblatio admittatur, sed το δευτερον potius ei opponatur v. 28., vbi comparebit ad iudicium. Christus igitur non pertinet ad eiusmodi sacerdotes, qui sunt *τας αυτας πολλακις προσφερειντες θυσιας* c. X. 11., qui per suos in munere sacerdotali successores, quales nullos habet, quamuis sacrificuli Romanae ecclesiae tales videri cupiant, qui quotidiana per eos sacrificia faciat Missatica. Hoc ipso potius sacerdos ille summus et vnus a sacerdotibus Iudaeorum aequae ac Romanensium sese distinguit, vt *μιαν υπερ αμαρτιων προσενεγκας θυσιαν*, postquam *vnum* illud et sufficiens sacrificium morte sua expiatoria obtulit, vt hoc semel oblato, aliud nullum amplius admittat, sedens ad dextram patris. Cur autem? rationem eius rei hanc subiungit apostolus: quoniam hoc vno sacrificio crucis, semel peracto, *μια προσφορα τετελειωκεν εις το διηνεκες* v. 14., adeo satis in perpetuum et perfecte expiauit *τας αγιαζομενους*, vt alio nullo praeter hoc vnum, nec huius quidem vnus repetitione opus habeant quotidiana. Vtrumque enim hoc satis diferte Paulus declarauit, ex quo sequitur, quod Missa verum nullum sit sacrificium, nec a Christo in Eucharistiae celebratione Deo oblatum, nec in eius institutione ordinatum.

Frustra quaeris FEBRONI: *an immolatum Christum, an immolandum in coena Apostoli manducauerint?* Vtrumque sume, nihil lucraberis. *Immolandum* acceperunt, si actum mortis cruentae respexeris, breui nunc consummandum. *Immolatum* autem, quoad valorem et decretum Dei immutabile, quo sensu dicitur *αμνιον εσφαρμενον απο καταβολης κοσμου* Apoc. XIII. 8. Ergo non prius se Deo immolauit, quam se manducandum praerberet Apostolis? Immolauit se, vt iam diximus, voluntate et consilio, non sanguinis effusione, non mortis perpeffione actuali. Qua vero alia ratione, Tu quidem FEBRONI, Christum prius se immolasse putas Deo, quam manducandum se traderet Apostolis? An forte ipso actu consecrationis panis et vini? Ita vero dona tantum illa Deo obtulisset; atque eo totus spectat Canon Missaticus, tam graecae, quam latinae ecclesiae veteris, quo teniu etiam coenae dominicae admitti-

administrationem sacrificium Missae nominarunt, improprie sic dictum, et mere symbolicum, *repraesentativum* nimirum et *commemorativum* sacrificii vnicè veri, semel in cruce facti, quod copiose et evidenter demonstravit Ven. CHRISTOPH. MATTH. PFAFFIUS in der Bündigen Antwort auf die 12. Briefe des P. Scheffmachers S. 339. seqq. vom Messopfer. Quod si igitur Christus symbolica illa panis et vini oblatione, corpus suum atque sanguinem in imagine tantum Deo immolavit; quid inde? Ergo non ipsam tamen corporis et sanguinis sui substantiam in Sacra Coena Deo immolavit, quod demum in cruce fecit. Atque sic nec eadem est hostia in sacrificio Missae, improprie sic dicto, quae est in sacrificio crucis vere tali, nec eadem esse potest utriusque efficacia et virtus ad expianda mundi peccata. Ad hunc enim finem, ipse Saluator dicit in prima Eucharistiae institutione, tradendum adhuc esse corpus suum et effundendum sanguinem. An igitur in institutione coenae nondum facta est peccatorum expiatio, sed fieri demum morte debebat? *At dedit tamen Christus, dicens, ipsam corporis sui tradendi, et effundendi sanguinis substantiam: edite, dicens, hoc est corpus meum, bibite, hoc est sanguis meus.* Recte, utriusque substantiam *vere dedit* discipulis; non autem Deo *vere obtulit*, sed tantum in imagine. Ergo nec transsubstantiationem, figmentum illud ecclesiae Romanae, vel promisit Christus, vel effecit, adeoque nec corporis sui et sanguinis substantiam offerre Deo discipulis praecepit, sed accipere iussit, et ad accipiendum tradere aliis: *facite hoc!* quod scilicet praecepti: *edite et bibite, quotiescunque biberitis, in mei commemorationem* 1 Cor. XI. 25. In instituendo igitur hoc eucharistico nequitiam Christus sacerdotem se gessit *κατα την ταξιν*, secundum ministrandi morem Aaroni constitutum, ut se victimam Deo offerret; sed potius secundum agendi rationem Melchisedeco solennem, ut dona sua afferret hominibus, iisque benediceret, interprete Paulo Hebr. VII. 1. 6. 7. Neque enim Melchisedecus sacrificium aliquod *incrumentum* Deo obtulit, cum panem et vinum Abrahamo ad reficiendum corpus afferret, non Deo offerret Gen. XIV. 18., neque Christus, cum pane et vino mediante, corpus suum et sanguinem reficiendae animae causa discipulis exhiberet, neque tandem veteris aequae ac Melchisedecus *εργενολογητος* et *μενων ιερεως εις το διαρρηξας* Hebr. VII. 3. 24. Vt autem sacerdotii Aaronitici, vno Christus sacrificio crucis *cruento*, eoque semel peracto, non saepius reiterando,

X

rando, quemadmodum Aaron gentis suae peccata victimarum morte saepius reiterata expiavit, humani generis vniuersi redemptionem perfecit. En igitur rationem FEBRONI, *cur istud duplex Christi sacerdotium, ex mente Romanae ecclesiae abs te explicatum, agnoscere non possint Protestantes per conscientiam.* Cur autem non vos potius Pontificii, ita illud ex ipsa Pauli sententia explicatum, agnoscere vultis? quae est eius rei ratio? Cur praeter vnum illud sacrificium Christi *cruentum*, ad quod solum fidem nostram adstringunt Apostoli, cur contra Scr. S. oracula, *incrumentum* aliud fingitis, quo tamen carnem Christi et sanguinem immolari putatis? Cur *incrumentum* illud, quod sacrificuli vestri comminiscuntur, aequae expiatorium esse docetis, cum tamen Paulus sine sanguinis effusione nullam fieri expiationem diserte profiteatur Hebr. IX. 22. Cur commentitio illo Missae sacrificio, vnum hoc et verum, semel in cruce peractum, et aeternum validum, cur indies tamen illud repetere? cur novum indies ex solo pane productum Christum Deo offerre, pro expiandis viuentium et defunctorum peccatis offerre? cur indies pro quibusvis adeo vitae necessitatibus, immo pro vilissimis saepe, tantam victimam immolare, tot Missis Christum ipsum immolare audetis? quas leuissimo quisque pretio, pro felici rerum suarum, sordidissimarum etiam successu, facile sibi comparare potest; quod profecto horrendum. Cur tot *Missas solitarias*, Synodo Moguntina iam an. 813. Can. 43. damnatas, et CASSANDRO aliisque prudentioribus Catholicis toties iam improbatas, cur illas tamen Synod. Trid. Sess. 22. Can. 1. tueri, quamuis emtiones earum et nundinationes, quas potissimam regni Pontificii quaesturam merito nominauit CHEMNITIVS Ex. Con. Tr. P. II. loco 6., sacrificio crucis Christi vnico contumeliae sint et opprobrio? Cur in repetendo hoc sacrificio toties prouocatis ad merita omnium sanctorum, quae meritis Christi, vnice veris Deoque acceptis, temere adiunguntur, ne dicam blaspheme, quasi sola illa diuini mediatoris et sanctissimi non sufficerent? Cur panem illum consecratum, ex quo Christum factum esse mentiuntur, sacrificio Missae Deo immolandum, cur Deo tamen non offerunt semper, sed eundem potius, veluti Deum in hostia inclusum, *Venerabilis* nomine circumferunt, et publice adorandum, non dicam, ludibrio exponunt irrisoribus; quod est profus a sacrificiorum indole alienum? Aut si vere Christum se immolasse credant; quod sine destructione victimae fieri nequit; qua quaeso ratione immolatam hanc victimam, velut in hostia

adhuc

adhuc praesentem, circumferre possunt et adorationi exponere? *)
 Ex his Romanae ecclesiae commentis quis non intelligat, quantum
 fictio hoc suo sacrificio Mistatico valori detrahat, et dignitati sacri-
 ficii Christi vnice veri et piacularis, in quo vtroque *nec idem est sa-
 cerdos, nec victima eadem et oblatio, nec fructus idem et effectus, vt
 quidem FEBRONIVS nobis persuadere contendit. Abeat igitur
 inuidio hoc suo argumento et fortiora quaerat, si velit vnire dissen-
 tientes.*

Ea vero deficere virum doctum videntur, quare IV. errores *de
 propriis satisfactionibus et operum merito* adeo leuiter tangit, vt vix
 opus sit iis immorari. Nihil enim ad palliendos eos f. 106. proferre
 nouit,

B 2

*) Ad haec respondeat FEBRONIVS, quae maioris momenti sunt, quam
 quae f. 131. profert, ad sermonem Christi pronocans, *qui ponat Chri-
 stum sub hostia, non disparentem post verba* (institutionis nimirum) *pro-
 lata, sed manentem, donec manducetur. Quid, inquit, causae est, quod
 nihil adorari Christus sub illo sacro velo? Christum igitur sub hoc sacro
 velo consecrati panis, perpetuo manentem latere putas? Ita velo qui-
 dem sacro pie fraudis erroris grauitatem obtegere contendis, qua Chri-
 stum ex consecrato pane factum, ac hostiae inclusum esse, fateri erubescis:
 Vbi vero vel hoc tantum promisit Christus, quod *extra usum S. Coenae* sub ho-
 stia consecrata, tanquam sacro velo perpetuo praesens latitare velit, donec
 manducetur tandem, vel etiamsi nunquam manducetur. Finge tamen hoc et-
 iam FEBRONI, praesentem esse Christum sub hoc sacro velo, quacun-
 dem velis praesentia singulari: An igitur adorare eum licet sub quo-
 cunque sacro velo, vbi eum praesentem esse suspicamur? Ita vero sub
 quacunque alia imagine eum adorare possemus, vbi veluti sub sacro ali-
 quo velo praesens esse putetur. Ita volumen Script. S., ita aquam
 baptismalem, ita pium quemcunque hominem, in quo veluti templo
 suo sancto habitare promisit, aequae ac Venerabile illud adorare, in iis-
 que omnibus Christum venerari licebit, aequae praesentem. In ipso
 quidem Eucharistiae vsu nos quoque Lutherani Christum adoramus, sin-
 gulari prorsus ratione sub specie panis et vini benedicti praesentem, ita
 vt sub hoc veluti sacro velo ipsam corporis eius et sanguinis substan-
 tiam accipere, promissionis eius veritate freti, credamus. Extra hunc
 vsum autem, sub hoc velo sacro Christum perpetuo latentem manere,
 nec fingere licet, nec credere decet, sine promissione: quae autem nul-
 libi locorum extat, ne talis quidem, qualem de arca foederis olim Iu-
 daei habebant, qui tamen eam nunquam ita adorarunt, vt Pontificii
Venerabile sum, in quo Christum esse inclusum, non palam quidem,
 recte tamen fatetur FEBRONIVS his verbis: *quid in processibus piis
 deducatur sub Psalmodiis instar arcae foederis? in qua vero Deum
 prudentiorum profecto ex Iudaeis credidit nullus vnquam.**

XII

nouit, praeter hoc: *historia ecclesiastica de poenitentibus his, qui post baptismum sunt lapsi, manifeste docet primitiuam ecclesiam sensisse, quod Christus non sustulerit onus satisfaciendi post peccata remissa, cui sensus sanctae matris cur quis repugnet multum, non video.* Laudamus merito hanc viri modestiam, quod neque palam negare audet, quae adeo manifeste Scr. oracula docent: Christum pro peccatis omnibus eorumque poenis, temporalibus etiam, satis perfecte fecisse, quae vno maledictionis nomine omnia comprehenduntur Gal. III. 13. Tit. II. 14. 1 Ioh. I. 7. c. II. 2., neque Conc. Trid. decreta tueretur, quod Sess. 14. Can. 13. statuit: *pro peccatis, quoad poenam temporalem, Deo per Christi merita satisfieri poenis, vel a Deo inflictis et patienter toleratis, vel a sacerdote iniunctis, vel sponte susceptis, ve ieiuniis, orationibus et elemosynis, quibus dum satisfaciendo patiuntur, ex sententia Cap. 8. Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes efficiuntur, in quo merentur, in quo satisfaciunt; quare benignitatem diuinam adeo laudat Catechism. Trid. P. III. n. 108, quod tantum indulserit infirmitati hominum, vt vnus pro altero possit satisfacere.* *Nihil est in hac explicatione, ait quidem FEBRONIVS f. 108. quod acceptare religio aut conscientia Lutherano vetaret.* Probet autem haec nobis, non dicam ex Scr. oraculis, a quibus penitus abhorrent, sed ex primitiuae tantum ecclesiae historia, vbi satis frequenter quidem commemorantur *satisfactiones*; nequiquam vero *piaculares* eiusmodi, pro redimendis peccatis Deo praestandae; sed *canonicae* tantum, quas *tyrogis* Graeci dixerunt. Erant illae pars aliqua censurae veteris ecclesiasticae, quibus *disciplinares* accesserunt, quae olim veluti pietatis exercitia ad abolendos habitus vitiosos instituta, sequiori aetate erroribus his omnibus et abusibus occasionem dederunt, quos adhuc Romana ecclesia mirifice auctos tueretur, vt pluribus demonstrauit DALAEVS de satisf. hum. Hunc legat, inuictum hucusque libellum, et mirari desinat FEBRONIVS, *cur huic sanctae matris suae sententiae multum repugnemus, cum in omni nouo dubio prudentissime sit inquirendum, quid senserit de illo antiquitas veneranda et ecclesia primaeui temporis, nam et ista sciuit Scripturas, et melius quam nos, an Christus poenitenti contrito omnem poenam voluerit condonare, nec ne.* Non enim dubia res est, vt ille quidem putat, sed certa et manifesta Scr. S. veritas, quod peccata omnia condonare Deus, in profundum maris conlicere, nec eorum meminisse velit, adeoque omnes etiam auferre poenas, ita vt prorsus nullum sit *καταρχημα* in his, qui sunt in Christo

Christo Iesu, in quo solo habent iustitiam coram Deo valentem, et immunitatem ab omni legis maledictione et ira diuina Rom. VIII. 1. 2. Neque ea de re dubitauit vnquam veneranda antiquitas, quanto minus anathema illud Cone. Trid. pronuntiauit his, qui dixerint: *totam poenam simul cum culpa remitti semper a Deo*; sed serio potius prohibuit, *humanam traditionem diuinæ dispositioni antepone*re, vt supra CYPRIANVS monuit, *quia consuetudo sine veritate vetustas erroris est*. Eo autem pertinet error ille satis vetustus de satisfactionibus propriis, quas quidem *Christo adeo gloriosas esse* putat FEBRONIVS f. 108., *quod eo cooperante mereantur fideles et satisfaciant Deo, facientes fructus poenitentiae dignos, quodque in Christo sit omnis eorum gloriatio*. Ita vero fucum facit imperitis tantum, qui non intelligunt, quod aequae vana et inanis haec sit gloriatio, quam commentitia illa Pharisei: *ο θεος ευχαριστω σοι* Luc. XVIII. 11. qua falsa Christo tribuuntur et a vanitate hominum excogitata; speciosa quidem satis et philautiae grata; indigna autem Deo, qui praeter fidem in Christi iustitia, proprias a nobismet ipsis satisfactiones nullas vnquam postulat; indigna Christo, qui nunquam aptos nos ipsos efficere promissit, ad merendum et satis Deo faciendum precibus, ieiuniis, et elemosynis. An gloriae sibi duceret FEBRONIVS, si quis in gratiam Protestantium cum scripssisset librum suum de statu ecclesiae laudaret, eiusque de ecclesia Lutherana merita celebraret? an non laudes eiusmodi criminationum loco haberet? Ita vero Christum etiam sciat, gloriam, ex operum bonorum meritis falso sibi tributam, pro ignominia habere. Sic enim falsa Christo assignitur, quam nunquam desiderauit gloria; vera autem illa detrahitur, quam tota ei soli vindicauit Script. S., quod sit *πλασμος* pro omnibus omnium peccatorum poenis I Ioh. II. 2., quod in eo solo, praeter quem nullus est alius salvator Esa. XLV. 21. 22., omnis nostra quaerenda sit iustitia per fidem, non per opera, nec aliqua nobis gloriatio relinquatur Eph. II. 9. I Cor. I. 29. Rom. III. 19. 27. Quare potiori quam FEBRONIVS iure, nos eiusdem verbis vtemur: *dicere, quod homo reconciliatus Deo per Christum, propter satisfactionem Christi teneatur, aliqua ratione de suo quoque satisfacere, hoc nobis Lutheranis, Latinis, Graecis purioris ecclesiae, magno esset scandalo, quia antiquitas inauditum, et disciplinae antiquiori contrarium, alliceretque ad peccandum*.

Ex hac enim veluti sentina malorum, heu quanta prouenit farrago errorum, quibus vix breuiter commemorandis, nedum refutandis,

dis, temporis et instituti praesentis ratio sufficit. Prouenit ex hoc fonte V. error, *de operum bonorum merito*, quo quidem nomine FEBRONIVS praetendit f. 109., nihil aliud intelligendum esse, *quam mercedem, toties nobis in Euangelio propter Christum promissam*. Hoc autem si serio crederent Pontificii, quo quaeso iure gratuitam eiusmodi retributionem *meritum* nominare possent, quo ex communi loquendi vsu significatur, quod Paulus Rom. IV. 4. *μισθον* dicit, *κατα χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὀφείλημα*, mercedem, non gratis promissam, sed debitam, quam suo quisque iure postulare potest, pro actione aliqua aut praestatione indebita, perfecte tamen ex alterius sententia et voluntate peracta. Eiusmodi meritum, gratiae Dei oppositum Rom. XI. 6., si suis non arrogarent operibus; cur *nihil amplius iustificatis desse* statuunt, Conc. Trid. Sess. 6. cap. 16. *quo minus plenius iis satisfecisse legi diuinae, et vitam aeternam vere promeruisse censentur?* cur anathema his dicunt, *qui eos vere mereri gratiae augmentum et vitam aeternam negant?* Ita enim ex iure plenae satisfactionis, legi praestitae, futurae vitae beatitatem mereri audent, tanquam mercedem operum ex debito, non ex gratia, quod Scr. S. manifeste repugnat Eph. II. 8. 9., eoque sensu bona opera iustificatorum *vere ac proprie meritoria esse vitae aeternae, ex communi omnium Catholicorum sententia* docet BELLARMINVS L. 5. c. 1. de iustif. neque timeret asserere: *posse iustificatum gratia adiutum, et legem implere, et ea impletione vitam aeternam mereri* L. 3. c. 23. de Pont. Rom. Talis meriti veritatem in operibus, his etiam, quae iustificationem sequuntur, nec FEBRONIVS, cui nihil facilius videtur, ex Scr. oraculis ostendit vnquam, nec nos capere possumus cum iisque conciliare.

Prouenit autem ex hoc fonte VI. error, *de perfecta mandatorum Dei impletione*, quae FEBRONIVS etiam omnia docet, *et singula tam perfecte posse implere hominem, ut non teneatur sub amissione salutis ea perfectius obseruare* f. 112. An igitur nihil deest eorum quae vel ex ipso legis rigore iuste ab iis exigere Deus posset? An nulla in re amplius deficiunt pii et delinquant? *In leuia saltem FEBRON: ait, et quotidiana, quae etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadunt quidem; neque tamen ideo desinunt esse iusti*. Bene, sunt tales, propter perfectam, quam fide habent, Christi iustitiam. An autem iusti sunt, propter perfectam mandatorum Dei obseruationem, illi merito putandi, qui adhuc vitii laborant et in peccata incidunt quotidiana, quibus mandata Dei violantur? Perfectus is demum Iacobo

bo dicitur, qui ne verbo quidem in lege Dei offendit. Quo igitur iure perfecta dicenda erit eorum obedientia, qui quotidianis peccatis semper adhuc, in tot mandatorum Dei partibus delinquant? Ergo perfectius ea obseruare tenentur; *atque sic imperfecte saltem et inchoate amando*, ex ipsa FEBRONII sententia, *non implent primum illud et maximum mandatum. Transgressio autem illa primi et maximi mandati, an peccatum mortale? an cum eo saluaberis?* Ita ex nobis quaerit FEBRON. f. 112. ita vero nos vicissim ex eo quaeremus, et quid ex vtraque parte respondendum sit, videbimus. *Saluator*, recte omnino ait, Lutheranium respondere, *quia fide apprehendo Christum, et sic facio, ne imputetur mihi illa transgressio*. Ita enim venialis illa efficitur, vi perfectae *satisfactionis Christi passivae*. Neque vero hoc sufficit. Fide enim apprehendo etiam *satisfactionem Christi actiuam*, qua praecepta quaeque legis diuinae perfecta sanctitate pro nobis impleuit, eaque per fidem nobis imputata, *διὰ τὴν πίστιν* in nobis impletur Rom. VIII. 4. ita vt perfectam in eo habeamus et probatam Deo iustitiam 2 Cor. V. 21. *Qua autem fide?* ait FEBRON., *perfecta, an imperfecta? Si fide solum inchoata et imperfecta, per quid aliud supplebis imperfectum fidei tuae? Agnosce, in illa distinctione tua nihil esse firmitatis et potestatis, retinendi aliquem virum prudentem in hoc tuo dogmate*. At bona verba quaeso. Non intelligis FEBRONI, veram euangelicae fidei indolem, eiusque ad salutem hominum relationem. *Perfecta* ea sit, vel *imperfecta*, nihil refert, modo *vera* sit, et animo, peccata quaeque serio detestante atque obsequioso, perfectam Christi iustitiam amplectatur. Ita enim non *sua perfectione*, non propria dignitate sua et virtute, sed vi sola iustitiae Christi perfectissimae, in qua sola acquiescit fides nostra, salutem a gratia Dei prorsus immerita et in Christo nobis promissa consequitur. Atque sic nos quidem Lutherani nouimus, ex Euangelii doctrina, rationem iustam firmamque tranquillandi animum aduersus excitatas a FEBRONIO dubitationes, et consequendi salutis spem certam, non obstantem iustitiae operum, vel ipsius fidei imperfectione, nimirum vi iustitiae, quam in Christo per fidem habemus, perfectae.

Qua vero ratione solida, tu quaeso FEBRONI, haec ipsa, quae nobis mouisti dubia, ipse tibi, tuaeque fidei sociis eripies? Qua quaeso ratione, Catholicos vos posse saluari, dubitantium animos confirmabis, quos ipse de sua salute perpetuo dubitare iubes? Imperfecta est, vt supra demonstraui, omnis sanctorum omnium in hac vita obedientia

tia, tot quotidianis peccatis contaminata. Spreto igitur hoc vno, firmissimoque consolationis et tranquillitatis fundamento, in sola Christi iustitia posito, per fidem nobis a Deo gratis imputata; quid reliquum vobis est, in quo spem certam salutis collocare possitis et fluctuantis animi fedare imperus? An non merito *de salute vestra semper vobis erit dubitandum*? Ita est, atque sic habes VII. errorem Romanae ecclesiae, in quo incorrigibilis est, et *irreconciliabilis*, vel maximo animarum detrimento; eumque ipse quidem FEBRONIVS tuetur f. 115. 116., sat miseris argumentis, non autem intelligit, quod hoc ipso suae, de perfecta legis impletione, sententiae repugnet. Quicumque enim adeo perfecte implet omnia Dei praecepta, *ut perfectius ea obseruare non teatur*, ut supra f. 112. adstruxit, ille hac ipsa legis impletionem vitam aeternam meretur, ex communi omnium Catholicorum sententia. Cur igitur non suo quodam iure ira certus esse posset de sua salute, ut de ea dubitare non opus sit? Ita vero noua FEBRONIO difficultas enascitur: quid opus sit a purgatorio, quod est VIII. error, sibi metuere vere mereantur vitam aeternam? Prouocat quidem vir bonus f. 107., elabendi rimam quaerens, ad traditionem; eaque fauet aliquo modo precibus pro defunctis, et opinioni, de statu quodam intermedio, ad purgandas eorum mentes constituto; neuiquam vero ad explendas satisfactiones, pro poenis peccatorum temporalibus adhuc debitas. Commentum hoc est, quod apostolica traditio prorsus ignorat, idque IX. peperit quidem errorem de *indulgentiis*, quem pariter FEBRONIVS defendit f. 112. 113., quo ipso autem valde labefactatur purgatorii veritas. Hoc enim auferre facile et euacuare possent illi, qui plenas a poenis temporalibus indulgentias concedendi ius habent. Quo qui gaudet, siue Papa fuerit, siue ut vult FEBRONIVS, ecclesia, qualem quaeso potestatem habet? An *plenam*, eximendi ab igne purgatorio quoscunque voluerit? Cur igitur non omnes ab hoc malo liberat? An ex odio, ira et saeva immanitate, vel ex quaestu cupidines, et turpis lucri causa? An tantum *limitatam* habet, eximendi quos debet digniores? quis autem norit omnium mentis vitaeque statum, quanto cuique, et quamdiu opus sit hoc cruciatu? quot ad redimendas animas, vel sufficiant Missae, ne abundant, vel requirantur, ut sufficiant? Cur pluribus communissime indigent Magnates et Principes, vel illi etiam, qui maiora plerumque merita habent de ecclesia, aut Curia Romana, quam pauperes, et infimae fortis homines, quorum vel negliguntur

guntur animae, vel tenui Misarum praesidio, vel nullo prorsus munitae, facilis tamen ex purgatorio elabuntur. An igitur *nullam* habeat potestatem, siue Papa, siue ecclesia, ex hoc carcere dimittendi animas? Ita vero ridicula fraus agitur, vniuersa illa indulgentiarum nundinatione, quam vel nuper tamen CLEMENS XIII. Romae venditauit, plenasque promisit indulgentias his, qui in praesenti rerum ad curiam Romanam pertinentium difficultate, triplici Ave Maria, aliisque superstitiosae pietatis exercitiis, praesto sibi esset futuri. His enim quid opus habent, quicumque plene iam satisfecisse et meruisse vitam aeternam censendi sunt? quid opus habent tot vigiliis, tot Missis pro defunctis, tot meritis sanctorum, ex votis monasticis in reliquos homines redundaturis, et ex thesauro ecclesiae comparandis? Miramur profecto vehementerque dolemus, FEBRONIVM tantae doctrinae et perspicaciae virum, qui perantiquum illum et adeo inueteratum ecclesiae suae errorem de Primatu Papae, tam laudabili virtute destruxit; eum profecto miramur, non plures animaduertisse aeque graues ac periculosos eiusdem errores. His omnibus potius, qua fieri possit ratione vix intelligimus, vt vel aliquam tamen veritatis speciem conciliare contendat, nullaque in parte veritati quidquam concedat, ne illi quidem praestantissimae, de iustificatione et salute gratis, per solam Christi iustitiam, fide nobis imputatam consequenda, qua sola vera omnis conscientiae tranquillitas, sanctitatis Deo gratiae integritas, spes denique vitae aeternae tota nititur. Ita enim acriter tuetur X. errores, huic doctrinae oppositos f. 113. 114. *de remissione peccatorum, non per fidem solum impetranda, siue silo apostolorum, per fidem, non ex operibus, sine operibus, gratis, non ex debito operum, non per iustitiam legis, sed Christi, per fiduciam in ea ponendam. Per quid igitur aliud? per contritionem, qua ex nostra sententia, ad veram fidem animus debet praeparari, et per dilectionem, quam nos etiam ex fide vera necessario sequi docemus; vtrumque vero peccatorum veniam a Deo mereri negamus.* Neque Christus Luc. VII. 47. *mulieri idco dicit peccata multa esse remissa, vt putat FEBRON. f. 114., quia multum dilexit: sed inuerso potius ordine, ex dilectione eius magnitudine intelligendum esse ait, quod multa ei remissa fuerint peccata, quia, vt ex opposito sermonis membro palam constat, cui parum remissum est, ille parum diligit.* Mirum autem non est, quod FEBRONIVS his neque veram fidei euangelicae naturam, in solo assensu positam f. 115., neque genuinam iustificationis, ex sententia Scr. S. indolem intelligat, quam in *habituali iustitiae infusione* ponit f. 117. 118., *qua anima sancta efficiatur, munda sine quauis macula:* eamque putat longe praefendam esse *iustificationi*

XVIII

Lutheranae ecclesiae, qua anima impia maneat, immunda, maculis plena, et tantam peccata tegantur per merita Christi nobis imputata; quod dogmate prudens nemo retineat in communiione Lutherana. O vitam vero vir bonus intelligeret tantum et rectius perciperet integram doctrinae nostrae rationem, de fidei euangelicae virtute primo regerente. Ea enim animus, seria peccatorum agnitione et contritione ex morte spirituali excitatus, suaeque indignitatis et impotentiae sensu atque dolore humiliatus, ita cum Christo vnitur, vt in solis eius meritis acquiescat, omnemque in eius iustitia mediatoria spem gratiae et salutis consequendae ponat. Hac fretus fiducia, et Saluatoris sui intercessione munitus, ad gratiae thronum accedens, vim fidei experitur secundo iustificantem, qua coniunctus cum Christo in eiusque communiione viuens animus, factam ab eo peccatorum omnium expiationem, et pro se praesitam legi diuinae satisfactionem, Deo offert perfectissimam, vt pretium suae redemptionis, adeo probarum reconciliatio iudici et acceptum, vt solo eiusdem valore sibi imputato, adeoque sola fide, quae nullo alio quam Christi merito nititur, absolutionem ab omni tam culpae, quam poenae reatu, quae iustificationis nomine venit in sacris literis, a gratia Dei in Christo nobis promissa accipiat, et delictorum omnium veniam gratis consequatur, vna cum spe certa fauoris diuini, omniumque gratiae et salutis bonorum in hac et futura vita. Ex quo tertio vis fidei iustificans sequitur, qua tanta bonorum, tam copia, quam magnitudine commotus animus, ad quaerendam in Deo solo voluptatem summam omnemque felicitatem suam compellitur; vnde habitus amoris enascitur, qui animum ab inordinato quocunque sui ipsius et rerum omnium amore, dilectioni Dei subiiciendo, abstrahit; in quo positus est habitus abnegationis, ex quo utroque seria mentis propensio oritur, ad ardentissimum placendi Deo promptoque et obsequioso animo voluntatis eius decreta omnia exequendi studium, in quo verae virtutis habitus continetur. Hanc si probe intelligeret FERONIVS doctrinae euangelicae indolem, an ita offenderetur, seuera nostra Theologia, quod adulteros, fornicarios aliosque enormes peccatores, quos fideles Conc. Trid. recte nominari, inepte tuetur f. 116., quod eos inquam, a communiione fidei verae, non externa quidem, quam ore profiteri possunt; interna tamen excludimus, quae, quoad in peccatis perseverant, desituuntur, quamuis ad eam, si ordini salutis obsequerentur, peruenire possent. An miraretur f. 117. quod improbis possibilitatem virtutis negamus, non natura bonae, sed spiritualiter et sensu biblico bonae, Deoque per Christum gratiae; quod quidem Conc. Trid. Sess. 6. Can. 7. improbat, satis autem vindicauimus Apol. Aug. Conf. f. 105. An adeo inepte confunderet f. 118. 119. libertatem ipsam voluntatis, quam nemo vnquam nostratum in dubium vocauit, vti vel ex Aug. Conf. Art. 18. constat, cum naturalibus liberi arbitrii viribus, ad salutarem mentis vitaeque emendationem, vel inchoandam, vel perficiendam, quas penitus homini, contagione peccati haereditarii infecto deesse, Script. S. consentiente 1 Cor. II. 14: 2 Cor. III. 5. Phil. III. 13. docemus. An dubitaret f. 119., reliquam adhuc renatis concupiscentiam esse peccatum vere et proprie tale, cum sit vitium naturae corruptae legi diuinae repugnans, quod ipse f. 120. fateretur, eoque ad peccatum originis eandem esse referendam concedit, de quo tamen inutiliter multa disputat f. 121. fortiores iam a nostratibus refutata. An posset nostram improbare doctrinam de iustificatione per fidem solum, sine operum merito f. 108. seqq. f. 113. seqq. et de consequenda per eam certitudine salutis f. 116., qua fideles in Christo omnes, sola merito eius virtute, et infallibili promissionum gratiae veritate freti, per inrerentem Spiritus S. testimonium, quo veluti pignore haereditatis suae obfignantur Eph. IV. 30. Tale aequae gaudere possunt, ac Paulus, sine peculiari reuelatione.

Tale enim hoc est consolationis genus, quod fatente ipso FEBRONIO, lubentissimè acceptarent Catholici, si nasci hoc in cordibus suis experirentur: Nolunt autem, invidine, quari, quod dixerit Apostolus 1 Cor. IV. 4. nihil mihi conscius sum, sed non in salutem vestram operemini, sed omnem pauorem potestis deponere hoc solo, quod credamini, nos habere vobis placatum Deum per Christum; sed contrariam: cum metu et trepidatione vestram salutem operamini.

En speciosae pietatis documentum, quo inique neminem ipso simul rationes continentur, cur experiri omnino nunquam possint Catholici dulce hoc consolationis genus. Decipere se nolunt fide illa particulari, qua non spectatis obsequiosus quisque, gratiam Dei in Christo vniuersalem, tanquam habet fiduciam acquiritam, sibi que promissam et oblatam, amplecti potest, ac recipere eam. VIII. 38. 39. Hac, inquam, tradita in Scripturis et a Deo nobis imperata lege, decipere se nolunt, sed pro vana eam persuasionem, eiusque certitudinem pro affectu sanctorum meritis, de affectata Missarum dignitate, et indulgentiarum virtute, accipere se malunt, quamvis commenta haec sint, omni Ser. S. testimonio destituta. Sibi se nunquam posse sentiunt, adeoque in operum suorum perfectione, iustificati se nunquam posse sentiunt, et cum Paulo prostentur 1 Cor. IV. 4. et hoc tamen precibus, quam per propriam legis iustitiam, et pro peccatis satisfactionem, iustificari precibus et auxilia, eorum merita sibi comparare sista malunt, quam in solis Christi meritis eiusque intercessione omnem ponere fiduciam. Quid mirum, quod terrenam salutem nihil aliud est, quam summa cum veneratione Dei, cum sollicitudine et sollicitudine animi, dissidentis quidem sibi suisque viribus, in via salutis incedentes, verba sequentia nos admonent: Deus enim est, qui operatur in nobis et in vobis, nos etiam Lutherani salutem nostram operamur, siue per veram in Christo salutem cum studio et timore Dei, quod dicitur cum metu et tremore 2 Cor. VII. 15. quam de gratia Dei in Christo, per eamque obtinenda salute anxie dubitantes, sed non potius persuasi, *per se ipso* toto tuto Phil. I. 6. Christum, quae promissit Ioh. X. 28., nobis esse feruaturum. Cur non eadem salutis via, ut obsequiosae Christi beatitatem incedere Catholici, et gratis ab eo partam omnibus atque proprie meritis? Cur suam ipsi potius ita operari malunt salutem, ut cum metu et trepidatione, per operum merita ius vitae aeternae sibi comparare contendunt? Cur rati qualem nunquam Paulus imperauit, cum perpetua anxie dubitatione, per operum merita ius vitae aeternae sibi comparare contendunt? Cur dubitare de sua salute, si adeo bene de Deo mereri possent, ut ipsi ea sese dubitare opus est his, qui ita perfecte, ut tu quidem supra dixisti f. II 2. legem possunt implere, ut nihil perfectius praestare teneantur? Quid igitur profunt

XX

Vobis Catholicis, tot tantaque operum vestrorum, quae crepatis, merita, tot in
opiniones, de perfecta mandatorum Dei obseruatione, deque summa in seruandis
ecclesiae praeceptis institutisque humanis quaerenda iustitia? Quid iuant, tot
satisfactiones propriae, tot sacramenta, tot sanctorum inuocationes et merita, tot
rum pro vobis deprecationes, tot sacrificia Missae, indies repetita, tot indulgentiarum
haec omnia quid iuant, si dubitantem de sua salute animum tranquillare nunquam
si spem certam futurae felicitatis in eo efficere nullam possunt? Maximum periculum
cto illa est aduersus vitae praesentis calamitates quascunque, et tremendae mortis
terrores solarium, quod primum merito in sua quisque religione quaerit, quae
hoc destituitur praesidio, quod de sua FEBRONIUS fatetur, quis quae so praesidio
talem amplecteretur religionem, quae in summa hac et vrgente necessitate, suo
adiumento deserit? Talis autem est religio Romano-Catholica, quae vera nulla
uit, tanti solaminis, tamque necessarii fundamenta, ad vitam bene beataeque
dam et mortem tranquille subeundam; solida autem illa respuit, quae ab ipso Deo
in sacris literis suppeditantur, eaque eripere aliis, labefactare, immo penitus destrui
re contendit. Frustra igitur cum ea nos vnire contendis FEBRONI, ad hanc fra-
stra nos redire iubet ecclesiam, quae hoc vitae nostrae praesidium, hoc mortis leuamen,
hominibus, eaque vacuos sinit esse, dubitantes de sua salute, et trepidantes a meo
ignis, siue purgatorii, siue infernalis, vacuos ex hac vita migrare iubet.

Tali religione, quis Vestrum, Ciues optimi, allicitur? quem vana trahat spem
doris eiusdem externi species, breui periturae, commoueri animum, et ab inuicta fidei examp-
eiusmodi felicitatis, breui periturae, commoueri animum, et ab inuicta fidei examp-
licae veritate dimoueri se patiat? quae robore diuino firmat fideliem memores
spe certa consequendae per Christum, huius et futurae vitae beatitudinis. I enim fidei
ille est, quem fide et obsequio veneramus, salutis nostrae Princeps, quem solum, in
lista superstitiosis sanctorum inuocatione, precibus adoramus humillimis, in
tem sit Deo, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum i Cor
XV. 53-57. Ille solus est, qui rediuius ex morte piaculati, qua vitam nobis seque-
rauit, triumphum egit de salutis nostrae inimicis talem, de quo exultantes, in illis
daemoni, inferno, mortis periculo, et gloriose ostentare possumus: laudatus sit Deus
pater Domini nostri Iesu Christi, qui pro ingente sua misericordia nos regere
emendandum et tranquillandum animum, per resurrectionem Iesu Christi ex
tuis i Pet. I. 3. Dicit de hac illustri victoria, *parta hominibus per gloriosum redemptorem*
nostrum resurrectionem, Nobilissimus et optima spe iuuenis DANIEL GEKKE
Cibinio Transylvanicae, Theologiae Candidatus dignissimus, qui ante suum in
reditum, hoc industriae suae et doctrinae specimen relinquere nobis, eoque
mentem significare Praeceptoribus suis et pia vota facere voluit pro Accedens
nostrae, cuius memoriam ex animo nunquam dimittet, salute. Quem vt bene
audiatis, Vos ILLUSTRISSIMI COMITES, VTRIVSQUE REIPUBLICAE PR
CERES, COMMILITONES GENEROSISSIMI NOBILISSIMI, omni qua
humanitate rogamus. P. P. in Vigiliiis Paschal. A. R. S. CIO DCCCLXVIII.

LIPSIAE, EX OFFICINA LANGENHEMIA.

VI 216

5. + 24. Juli 2:00

23 = ~~z~~

39 = t.

vd 18

TR. → 20

VD 17

04.200 n Bd,

1768
27

RECTOR
ADEMIAE LIPSIENSIS
AD
CRA PASCHALIA
ORATIONE ANNIVERSARIA
IN TEMPLO ACADEMICO
PIE CONCELEBRANDA
INVITAT.

De Romana Ecclesia irreconciliabili.
Spec. II.

